

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

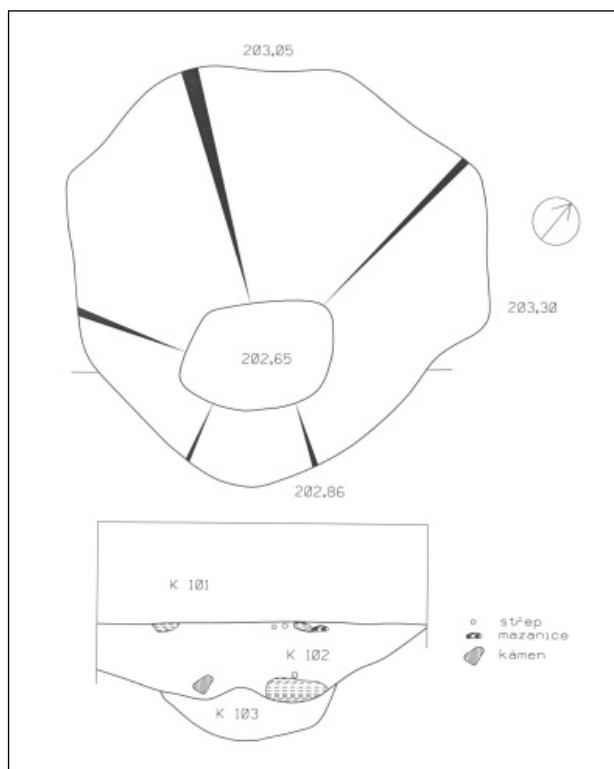
Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

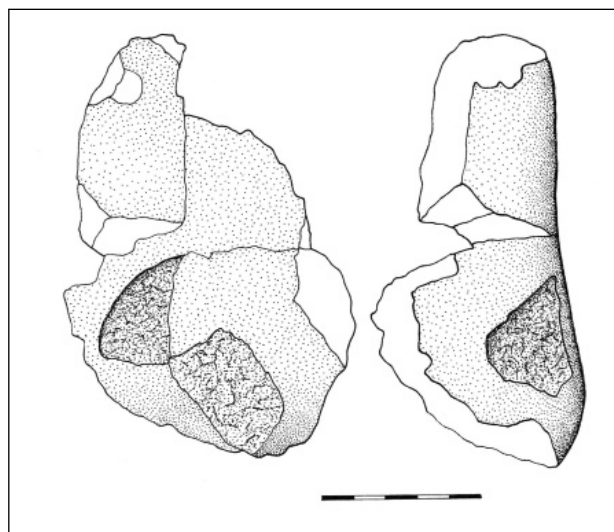
Obr. 5. Olbramovice. Sídlištní jáma. Doba bronzová.
Abb. 5. Olbramovice. Siedlungsgrube. Bronzezeit.

padem z blízkého okolí. Podrobnější informace o osídlení by nám přiblížil další výzkum.

Alena Nejedlá

Resumé

Olbramovice (Bez. Znojmo), „Za mateřskou školkou“. Bronzezeit. Siedlungsgrube. Rettungsgrabung.

Obr. 6. Olbramovice. Hliněné závaží. Doba bronzová.
Abb. 6. Olbramovice. Tongewicht. Bronzezeit.

OSEK NAD BEČVOU (OKR. PŘEROV) „Horní újezdy“. Nitranská kultura. ÚK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Podnětem pro archeologický výzkum uskutečněný na lokalitě Osek nad Bečvou v trati „Horní újezdy“ byla plánovaná výstavba dálnice D1, v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou.

Záchranné archeologické práce na lokalitě v Oseku nad Bečvou začaly v dubnu 2012 a téměř nepřetržitě pokračovaly až do prosince téhož roku.

Lokalita se nachází na mírně zvlněné terase řeky Bečvy v nevelké vzdálenosti od úpatí nejjižněji vysunutého cípu Oderských vrchů. Morfologie terénu byla velmi vhodná pro pravěké osídlení. Sídliště bylo umístěné na východním okraji mírného, ve směru S – J orientovaného svahu terasy, která se pozvolně vytrácela jižním směrem k údolí řeky Bečvy, dnes vzdálené cca 2,00 km. Na východní straně sousedila plocha pravěkého sídliště s nevelkým inundačním údolím potoka Lubeň, ze západu byla chráněná před větrnými podmínkami temenem kopce a od severu cca 1,5 km vzdálenými Oderskými vrchy.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25-13-03, těmito koordináty: 310 mm od západní sekční čary (ZSČ) a 140 mm od jižní sekční čary (JSČ), 315 mm od ZSČ a 134 mm od JSČ, 334 mm od ZSČ a 142 mm od JSČ, 326 mm od ZSČ a 149 mm od JSČ. Souřadnice lokality jsou uvedené pro plochu prozkoumanou v roce 2012.

Nadmořská výška lokality je 236,00 až 248,00 m.

Povrchový průzkum lokality byl negativní; prospekce lokality byla přesto zahájena pomocí těžké techniky, a to předběžným vykopáním tří sond, ve kterých bylo objeveno několik archeologických objektů. V objektech bylo nalezeno menší množství keramického materiálu ze starší doby bronzové.

Práce na lokalitě pokračovaly skrývkou orniční půdy a následujícím archeologickým záchranným výzkumem.

Během výkopových prací se podařilo prozkoumat 138 sídlištních objektů, většinou zásobních jam, ale také několik kulových jamek volně rozptýlených po ploše pravěkého sídliště a tři poměrně rozlehlé hliníky na jižním okraji osady.

Po prozkoumání pouhé části lokality není možný přesný rozbor vnitřního uspořádání sídliště, ačkoli je patrné, že objekty se koncentrují v ploché části svahu, nejvhodnější pro osídlení, a jsou rozptýleny do několika seskupení.

Archeologickými objekty jsou v tomto případě myšleny klasické jámy pravidelných oválných či kruhových tvarů, většinou mělké s hloubkou v rozmezí 0,20 až 1,00 m. Objevilo se ovšem i několik objektů s hloubkou přes 1,50 m.

Největšími objekty jsou tři ležící blízko sebe. Jsou to hliníky odkryté na jihovýchodním okraji sídliště. Protáhlé objekty ležely za sebou na jedné ose kopírující sklon terénu. Jednalo se o jámy nepravidelných tvarů s četnými výkopy po těžbě hlíny. Přimo v prostoru dvou hliníků ležících výš a blíže vlastní osady bylo objeveno několik výkopů pravidelných tvarů, sloužících zřejmě jako zásob-

Obr. 7. Osek nad Bečvou. Objekt č. 84 s pohřby dvou dětí. Kultura únětická.

Abb. 7. Osek nad Bečvou. Objekt 84 mit zwei Kinderbestattungen. Aunjetitzer Kultur.

ní jámy. V jednom z hliníků bylo zjištěno také několik kůlových jamek - zbytků obydlí nebo (pravděpodobněji) přístřešku nad hospodářskými jámami či nad výrobní zónou.

Několik kůlových jamek bylo objeveno také v severní části zkoumané plochy poblíž klasických sídlištních jam. Z jejich rozmístění se nepodařilo zjistit eventuální půdorys nadzemních konstrukcí.

Mezi sídlištními objekty se vyskytly i jámy, které vznikly přirozeným způsobem a představují pozůstatky po vývratech- kořenech stromů. Tyto objekty se objevily mezi sídlištními jámami, ale hlavně na okraji obydleného prostoru - spíše v jeho spodní části nad údolím potoka. Stejně staří přírodních jam a sídlištních objektů sice není jisté, nelze je však vyloučit.

Archeologický materiál objevený v objektech bylo možno vesměs označit za nálezy ze starší doby bronzové, a to z kultury únětické a kultury nitranské. Z objektů byl získán soubor keramických, kamenných a také organických nálezů (zvířecí kosti, uhlíky). Keramický materiál představují především atypické střepy. Mezi nimi se ojediněle objeví zdobené zlomky, jako např. nitranské střepy objevené v zásepech hliníků nebo keramické nádoby a jejich fragmenty identifikovatelné na základě tvarů (nap. únětický džbáněk z objektu č. 4 a objektu č. 74).

Ve třech jámách (objekty č. 74, 75 a 84) byly odkryty také lidské kosterní pozůstatky (obr. 7). Ve dvou jámách nalezeny kostry dospělých jedinců, v jedné jámě byly uloženy dvě kostry dětí. Kostry byly špatně dochované a téměř „strávené“. Objekty s kostrami patřily ke kultuře únětické, ačkoli nebožtíci nebyli vybaveni milodary, nepočítaje ve zlomcích dochovaný malý džbáněk z objektu č. 74 a bronzové kolečko (dochoval se jen negativ) v oblasti lebky v objektu č. 75.

Kostra nalezená v objektu č. 74 byla nejhůře dochovaná. Ležela u okraje jámy ve skrčené poloze na pravém boku, obličejem k východu. Orientace kostry byla S–J, hlavou k J. Stupeň dochování kostry dovolil jen určení věku, a to do kategorie Adultus.

Ve vzdálenosti cca 0,50 m jižním směrem od kostry se nacházel menší únětický džbáněk.

Hned vedle, v objektu č. 84, byly objeveny další lidské kosterní pozůstatky. Jednalo se o dvě kostry dětí ve věku 5 let (\pm 16 měsíců). Kostry byly uloženy na dně jámy za sebou podle osy S–J, ve skrčené poloze na pravém boku, obličejem k V.

Poslední a nejlépe dochovaná kostra byla vypreparována v jámě č. 75. Byla orientována JZ–SV, ležela uprostřed jámy na zádech, nohy poměrně silně skrčené byly přetočené na levou stranu, stejným směrem byla otočena i lebka, která tak obličejem směřovala k S. Levá ruka byla natažená podél těla, pravá, ohnutá v lokti, ležela na prsou. V oblasti lebky odkryty stopy po bronzovém kolečku (záušnicí?).

V několika objektech byly odkryty na dně uložené fragmenty znotěrek, někdy v doprovodu zvířecích kostí. Prozatím zůstává otázkou, zda-li se jedná o „odpad“, anebo byly uloženy záměrně jako oběti do jinak na nálezy chudých objektů.

Výzkumem byla odkryta jen část pravěké osady a lze očekávat, že práce v následující sezoně 2013 přinesou objev stejného počtu objektů a nálezů a umožní vzniknout přesnější představě o podobě pravěkého sídliště.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Osek nad Bečvou (Bez. Přerov). Aunjetitzer Kultur. Siedlung. Siedlungbestattung. Rettungsgrabung.

OSEK NAD BEČVOU (OKR. PŘEROV)

„Nademlýnice“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou dálnice D1, úsek Přerov – Lipník nad Bečvou, byl zahájen na podzim roku 2012